

XIV. veka bolgarski jezik komaj razlikuje od sedanjega.¹⁾

Pod Turki in Grki.

Leta 1396. so barbarski Turki porušili bolgarsko carstvo in v naslednji dobi zatirali in uničevali lepo bolgarsko deželo. Propala je tudi bolgarska književnost in ž njo cerkveno slovstvo. Samo majhni ostanki so se ohranili med duhovniki in v samo-

Slikal † Ant. Cej.

Sv. Jošt.

stanih, kamor grabljiva pest turška na srečo ni dosegla.

Ali ko vzame sultan Muhamed II. Carigrad ter zruši grško cesarstvo l. 1453., sve-tujejo Grki s svojim patrijarhom na čelu turškemu sultanu, da, ako mu je kaj do mira v Bolgarski, naj čisto zatere bolgarski narod, a zlasti njihovega patrijarha in duhovništvo; zviti razkolni Grki so se nadejali, da bodo

s tem prisilili Bolgare, da vendar naposled pripoznajo vrhovnost grške cerkve, od ka-tere so se bili zopet odvrnili, ter da sprej-mejo grški jezik in grško prosveto. Turčin seveda rad zvrši ta nasvet, poruši patrijar-hijo bolgarsko, a namestu nje posadi v Trnovu grškega metropolita z naslovom: „eksarh cele Bolgarije“, podložnika grškega patrijarha v Carigradu.

Takoj so poplavili bolgarsko zemljo grški popi, katerih glavna naloga je bila, javne in zasebne knjižnice uničiti, šole bolgarske od-praviti, a zlasti narodno duhovništvo zatreti ali iz dežele pregnati. Zato ni ostala do danes ni jedna tiskana knjiga na bolgarskem zemljišču, akoprem se zna, da so tam bile tiskarne, posebno v Samokovu in v Solunu. Samo nadškofija ohridska, kjer se je takoj izprva bolgarski živelj nekaj krepkeje uprl grški zvijači, ohranila je še nekoliko časa svojo samostalnost in pridržala v svoji oblasti do 48 eparhij, ponajveč v Arbaniji, v Epiru, v Tesaliji, a samo nekatere v Macedoniji. Izmed mnogobrojnih samostanov, kateri so krasili to slavno zemljo, ušli so propasti samo trije, ker so bili skriti v gorovju, namreč hilendarski in zografski na Sveti gori in rilski na Balkanu, kjer se mejita Bolgarska in Macedonija; v zadnjem se je ohranilo nekoliko jako važnih in dragoce-njenih starin in rokopisov.

Carigrajski razkolni patrijarh je nepre-stano delal proti Bolgarjem. Nagovoril je sultana Mustafu III., da je zatrl tudi bol-garsko nadškofijo v Ohridi. Malo pozneje so strogo zabranili vsako uporabo slovén-skega jezika v službi cerkveni in v šoli med Bolgarji ter so povsod uvedli grški jezik po grških popih in učiteljih, kateri so rabili vsa sredstva, da povsem zatró Slovanstvo tudi v teh krajih. Tako se je dogodilo, da je celó bolgarsko ime izginilo še s sulta-novega dvora.¹⁾

V tej burni in nesrečni dobi si je našla književnost bolgarska utočišče ne samo v podunavskih deželah, v Valahiji in Moldavi,

¹⁾ Mesić 241; Ljubić 299 sl.

¹⁾ Ljubić 306; Mesić 337.